

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง : กรณีศึกษาโรงเรียนเปือยน้อยศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียน และ 2) ศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 30 คน ผู้ปกครอง จำนวน 286 คน และนักเรียน จำนวน 286 คน รวมทั้งสิ้น 602 คน กลุ่มที่ 2 ใช้ในการศึกษาแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 5 คน ผู้ปกครอง จำนวน 5 คน และนักเรียน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และดำเนินการสนทนากลุ่ม มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 3 คน ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน และนักเรียน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน การสนทนากลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและผลการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ของข้อมูลย้อนกลับหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และร่วมกันหาข้อสรุปถึงแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยสภาพปัญหา แนวทางในการลดความรุนแรงและแนวทางการดำเนินการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนเปือยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ตามลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (องค์การอนามัยโลก, 2545) ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ และ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง ตามลำดับดังนี้

1.1 สภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเป็อยน้อยศึกษา

1.1.1 สภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเป็อยน้อยศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ความรุนแรงทางร่างกาย พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำจนทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ ส่วนที่เคยในลักษณะเฉียนตี โดยบริเวณที่เคยกระทำนักเรียนจนทำให้ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดคือห้องเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำจนทำให้นักเรียนได้รับบาดเจ็บ ส่วนที่เคยในลักษณะเฉียนตี ซึ่งสถานที่ใดที่ผู้ปกครองเคยกระทำนักเรียนในความปกครองจนทำให้ได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่คือที่บ้าน และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่น กระตุกหัก เลือดออกภายใน ฟกช้ำ แผลไฟไหม้ ได้รับสารพิษ รวมถึงการทะเลาะวิวาท ส่วนที่เคยในลักษณะต่อย ตะ ซึ่งบริเวณที่นักเรียนกระทำผู้อื่นและถูกผู้อื่นกระทำหรือเคยเห็นเพื่อนถูกกระทำจนทำให้ได้รับบาดเจ็บ คือ บริเวณห้องเรียน สนามกีฬา ห้องน้ำ บริเวณลับตาคน โดยนักเรียนแก้ปัญหาเมื่อเห็นเพื่อนถูกกระทำจนได้รับบาดเจ็บโดยเก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร บอกให้ครูให้ทราบ รับฟังปัญหาของเพื่อนที่ถูกทำร้าย และเมื่อมีเหตุการณ์ชก ตบ ตี ตะ ต่อย ผลัก หรือทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนเกิดขึ้น นักเรียนคนอื่นๆ ที่เห็นมีคนเข้าไปห้ามทุกครั้ง ซึ่งนักเรียนคิดว่าสาเหตุเกิดมาจาก ถูกด่าให้เจ็บใจ ถูกทำร้ายร่างกายก่อน ถูกดูถูกเหยียดหยามศักดิ์ศรี ถูกกลั่นแกล้ง ฯลฯ

2) ความรุนแรงทางเพศ พบว่า ครูทั้งหมดไม่เคยกระทำในลักษณะของการลวนลามทางเพศหรือละเมิดสิทธิทางเพศนักเรียน แต่เคยเห็นหรือได้รับรายงานว่านักเรียนเคยกระทำคนอื่นในลักษณะของการ ลวนลามทางเพศหรือละเมิดสิทธิทางเพศ ผู้ปกครองไม่เคยกระทำ ในลักษณะของการลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศนักเรียน นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำบุคคลอื่น หรือถูกบุคคลอื่นกระทำในลักษณะของการลวนลามทางเพศหรือละเมิดสิทธิทางเพศ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยดูสื่อลามก ส่วนที่เคยดูอยู่กับเพื่อนเพศเดียวกัน ซึ่งบุคคลที่มีพฤติกรรมลวนลามทางเพศ หรือละเมิดสิทธิทางเพศต่อนักเรียน ได้แก่ เพศเดียวกันกับนักเรียนและเพศชาย ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ และเพื่อนในห้อง ในสถานที่ ห้องเรียน ห้องน้ำ ที่ลับตาคน และที่บ้าน ในช่วงเวลาเรียน พักเที่ยง หลังเลิกเรียน โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากร่างกายอ่อนแอกว่า และนักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกเพื่อน และเก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร

3) ความรุนแรงทางจิตใจ พบว่า ครูและผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายจิตใจของนักเรียน ควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่า และลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายจิตใจเพื่อนหรือบุคคลอื่น ส่วนที่เคยในลักษณะทำร้ายจิตใจ ทำให้ได้รับความอับอาย และนักเรียนเคยถูกเพื่อนหรือบุคคลอื่นทำร้ายจิตใจในลักษณะทำให้ได้รับความอับอาย ซึ่งเวลาที่นักเรียนและเพื่อนมักจะถูกทำร้ายจิตใจ คือ หลังเลิกเรียน ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เวลาเรียน ฯลฯ โดยมีสาเหตุที่นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจ เนื่องมาจาก

ถูกรังแก อายุน้อยกว่า ใช้คำหยาบในการสนทนา และเกิดเหตุการณ์เข้าใจผิด และนักเรียนแก้ปัญหาโดยการเล่าให้เพื่อนฟัง เก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร ปรีक्षाครู ฯลฯ

4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยพบหรือได้รับรายงานว่านักเรียนถูกปล่อยให้อดอาหาร โดยไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัว ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยปล่อยให้นักเรียนอดอาหาร ส่วนที่เคยในเวลาเช้า มีสาเหตุมาจากไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกันและต้องรีบไปทำงาน นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยถูกปล่อยให้อดอาหาร โดยไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัว ส่วนที่เคยอดอาหารเช้า และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยถูกปล่อยให้หนาวโดยไม่มีเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสม ไม่เคยถูกปล่อยให้ใส่เครื่องนุ่งห่ม เก่าๆ หรือขาดๆ และไม่เคยถูกปล่อยให้อยู่บ้านคนเดียวโดยไม่มีผู้ปกครองดูแล เวลาเจ็บป่วยนักเรียนเคยได้รับการดูแลจากครอบครัว สาเหตุที่นักเรียนถูกละเลยทอดทิ้งโดยถูกปล่อยให้อดอาหาร ใส่เครื่องนุ่งห่ม เก่าๆ หรือขาดๆ หรือไม่มีเสื้อผ้าหรือผ้าห่มและถูกปล่อยให้อยู่บ้านคนเดียวโดยไม่มีผู้ปกครองดูแลเพราะครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องนำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่น ซึ่งนักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เก็บไว้คนเดียวไม่บอกใคร บอกผู้ใหญ่ที่ไว้ใจ ฯลฯ

1.1.2 แนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปื้อยน้อยศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) แนวทางการลดความรุนแรงทางร่างกาย คือ ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช้ความรุนแรง เพราะเด็กบางคนได้รับความรุนแรงมาจากครอบครัวมาโรงเรียน มักใช้ความรุนแรงต่อเพื่อน ชอบชกต่อยกับเพื่อนและมีอารมณ์โกรธง่าย ส่วนของโรงเรียนต้องดำเนินการตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาและครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างระมัดระวัง และควรจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี และกิจกรรมที่สำคัญคือกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาด้านจิตใจ สังคม และการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งสำคัญครูควรมีความสามารถในการพูดจาเจรจาไกล่เกลี่ยนักเรียนที่กระทำความผิด และควรส่งเสริมให้นักเรียนที่ทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้รับบาดเจ็บแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง นอกจากนี้นักเรียนไม่ควรล้อเลียนเพื่อน พูดจาไม่สุภาพต่อเพื่อน พูดหยาบคาย แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อเพื่อน

2) แนวทางการลดความรุนแรงทางเพศ คือ ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชน ต้องร่วมมือกันในการให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้นักเรียนรู้จักรักในศักดิ์ศรีของตนเอง รู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

ไม่ปล่อยเนื้อปล่อยตัวตามสังคมบริโภคเกินไป และจะต้องพยายามสกัดกั้นสื่อลามกต่าง ๆ โดยควรแนะนำให้นักเรียนรู้จักการป้องกันตัวเองให้ห่างไกลจากสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ทั้งหลาย และจัดทำหลักสูตรโดยสอดแทรกความรู้เรื่องเพศศึกษาและคุณธรรมควบคู่กันไป และสิ่งสำคัญคือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเน้นนักเรียนมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในตัวเอง รู้จักตัวเองมากขึ้น ทำให้สามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัยของตนเอง นอกจากนี้ควรแนะนำให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ผู้ปกครองต้องคอยดูแลนักเรียนไม่ให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรให้นักเรียนออกจากบ้านในเวลากลางคืน และส่งเสริมให้นักเรียนมีงานอดิเรกเพื่อไม่ให้หมกมุ่นเรื่องทางเพศ

3) แนวทางการลดความรุนแรงทางจิตใจ คือ ควรมีการดูแลนักเรียนด้านจิตใจควรเริ่มต้นที่ครอบครัวโดยพ่อแม่ผู้ปกครองถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการดูแลนักเรียน ให้ความรัก ความเข้าใจ และให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน ไม่ควรปล่อยปะละเลยนักเรียนเมื่อเห็นนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควรให้คำแนะนำ อธิบาย รวมถึงปลอบโยนนักเรียนตามถึงสาเหตุให้การประพฤติดนไม่เหมาะสมและผู้ปกครองควรประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ นักเรียน ส่วนการปฏิบัติของครูควรมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรสอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อพัฒนาจิตใจเป็นการบริหารจัดการจิตใจให้มีความสุข ฝึกให้มีสติในการดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข และครูควรที่จะเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่มีความรุนแรง ให้คำแนะนำทันทีเมื่อเห็นนักเรียนทำพฤติกรรมทำร้ายจิตใจ มีพฤติกรรมควบคุมบังคับอย่างไม่มีเหตุผล จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับจิตใจของนักเรียนให้รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และควรฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติธรรมตามพุทธศาสนา ให้อยู่ใกล้ชีวิต รู้จักที่จะน้อมนำคำสอนทางพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักและความเข้าใจในสถานศึกษา หรือจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรักและความเข้าใจในครอบครัว

4) แนวทางการลดความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง ควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกต้องตามวัยจนกว่าเขาจะมีพฤติกรรมที่ดีและมีบุคลิกลักษณะที่ดีเป็นของตนเอง เพื่อให้เขาเป็นเด็กดี เป็นคนดีที่สังคมต้องการอีกครั้งอย่างจริงจัง และควรให้ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นพิเศษ โดยเฉพาะนักเรียนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาและครูควรจะเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในกรณีที่นักเรียนมีปัญหากับผู้ปกครอง ส่วนแนวทางในการช่วยเหลือของครูก็ได้ เช่น ช่วยเหลือเรื่องอาหารกลางวัน อุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียนและทุนการศึกษาสำหรับเด็กเรียนดี สำหรับเพื่อนบ้านก็ทำได้โดยหยิบยื่นสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ให้เวลาเห็นเด็กหิว ปลอบโยนเวลาเด็กได้รับการทำร้ายทางจิตใจ โดยไม่เป็นธรรม อย่าปล่อยเขาเจ็บปวดโดยไม่เหลียวแล นอกจากนี้นักเรียนต้องช่วยเหลืองานบ้าน ช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานเท่าที่จะทำได้ รู้จักประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เพื่อเป็น

การลดภาระให้กับครอบครัว นักเรียนมีความต้องการให้ผู้ปกครองดูแลอย่างใกล้ชิด และมีความเข้าใจความต้องการของนักเรียน รวมทั้งครูควรให้คำปรึกษานักเรียนได้ในทุก ๆ เรื่องในกรณีที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือ

1.2 แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปื่อยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

ผลการศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเปื่อยน้อยศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1:2.1 ขั้นเตรียมความพร้อม

ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน หัวหน้างานกิจการนักเรียน หัวหน้างานแนะแนว ครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการสภานักเรียน ในการวางแผนดำเนินการร่วมกัน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย จากนั้นดำเนินการพิจารณาคัดเลือกตัวแทนนักเรียน โดยคัดเลือกคณะกรรมการสภานักเรียน จำนวน 12 คน เป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีวุฒิภาวะของการเป็นผู้นำและที่สำคัญเป็นผู้ที่มีจิตบริการ ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนเหมาะสมกับการเป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการครั้งนี้และพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายแรงใจให้การดำเนินงาน

1.2.2 ขั้นฝึกอบรมให้ความรู้

ผู้วิจัยได้อบรมเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง การสร้างความสมานฉันท์ และการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 โครงการมิตรแท้จิตอาสาสู่ความรักและเข้าใจในโรงเรียน ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิเด็ก การลดความรุนแรงและกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง และครั้งที่ 2 โครงการค่ายแกนนำคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เป็นการอบรมให้ความรู้และให้นักเรียนได้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ ที่ควรได้รับ สร้างภาวะความเป็นผู้นำให้แกนนำ และสร้างกลุ่มเครือข่ายแกนนำในการเป็นผู้นำกิจกรรมด้านการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

1.2.3 ขั้นศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

นำนักเรียนเข้าร่วมดูการพิจารณาไกล่เกลี่ยคนกลางในสถานการณ์จริง ทำให้นักเรียนตระหนักว่าผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยควรเป็นผู้หญิงเพราะผู้หญิงจะพูดจาไพเราะ นุ่มนวล น่าฟังมากกว่าผู้ชาย และในการเจรจาไกล่เกลี่ยมีทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จก็ได้ ซึ่งถ้าหากไม่สำเร็จ ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยก็ไม่ต้องเป็นกังวลใจไป

1.2.4 ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

การพิจารณาการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ในช่วงแรกครูควรคอยดูและสังเกตการณ์จนจบกระบวนการอย่างใกล้ชิดและเอาใจใส่เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ทำให้สรุปเทคนิควิธีในการในการลดความรุนแรงโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางของโรงเรียนเป็ยน้อยศึกษาได้ดังนี้

1) เมื่อมีเรื่องราวการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนเกิดขึ้นคู่กรณีจะถูกนำมาบันทึกในสมุดบันทึกว่าวันนี้ได้มีเรื่องทะเลาะวิวาทกันให้ผู้ที่ใช้ความรุนแรงลงลายมือชื่อยอมรับทราบทั้งสองฝ่ายในสิ่งที่ได้กระทำ

2) เจรจากันที่หลังเกิดเหตุทะเลาะวิวาท หากไม่สามารถเจรจากันที่ได้ ให้นัดคู่กรณีมาเจรจาไกล่เกลี่ยกันในอีก 1-2 วันทำการ พร้อมแจ้งวันเวลาในการนัดหมายให้ทราบ

3) ในการเจรจาไกล่เกลี่ย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางจะต้องให้คู่กรณีเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยให้คนที่ใจเย็นกว่าเล่าก่อน จากนั้นให้โอกาสอีกฝ่ายแย้งในจุดที่ไม่จริงทำสลับกันไป จนได้เหตุการณ์ที่ทั้งสองยอมรับ แล้วจึงพิจารณาหาข้อต่อรอง หรือข้อยุติ ซึ่งหากไม่สามารถหาได้ในขณะนั้น ควรนัดไกล่เกลี่ยในคราวหลัง จากนั้นประชุมพิจารณาร่วมกันให้แล้วเสร็จก่อนถึงเวลานัดหมาย

4) แต่ถ้าไม่สามารถหาเหตุการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้ จะต้องนัดเจรจาไกล่เกลี่ยในคราวหลัง และทีมเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางทำหน้าที่สืบเสาะหาความจริงพร้อมพยานหลักฐานให้ได้ และประชุมพิจารณาร่วมกันให้แล้วเสร็จก่อนถึงเวลานัดหมาย

5) ขั้นตอนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางในห้องมิดนี้ 1) ผู้ไกล่เกลี่ยแนะนำตนเองและให้คู่กรณีแนะนำตัวเอง 2) แจ้งข้อตกลงร่วมกันให้คู่กรณีทราบว่าให้แต่ละคนพูดแต่ความจริง ไม่สาบาน เมื่อมีฝ่ายหนึ่งพูดอีกฝ่ายหนึ่งต้องฟัง 3) ให้คู่กรณีเล่าความจริงถึงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทในครั้งนี้ โดยให้เล่าทีละคน และตรวจสอบความถูกต้องโดยถามอีกฝ่ายว่า ถูกต้องหรือไม่ จุดใดที่ไม่ถูกต้องบ้าง จนได้เหตุการณ์ที่ยอมรับร่วมกัน 4) แนะนำ หรือให้ข้อคิด ถึงผลลัพธ์ต่างๆ ในการกระทำซึ่งอาจก่อให้เกิดความสูญเสีย จากนั้นให้เขาคัดสินใจอีกทีว่ามีส่วนไหนถูกหรือผิดซึ่งนำมาสู่ความสำนึกผิด บางครั้งไม่จำเป็นจะต้องทำตามขั้นตอนมากนักและไม่จำเป็นต้องตัดสินถูกผิดก็สามารถไกล่เกลี่ยคู่กรณีได้

6) เมื่อพิจารณาไกล่เกลี่ยเรียบร้อยแล้วให้คู่กรณีที่เป็นผู้กระทำผิดพิจารณาลงโทษตัวเองที่ได้ทำเรื่องผิดพลาดว่าจะทำอะไรเพื่อเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับโรงเรียน โดยผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องดูความเหมาะสมกับความผิดและความสามารถในการทำงาน

7) ทีมเจรจาไกล่เกลี่ยทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติจนกว่าจะทำงานเสร็จ พร้อมทั้งทำสัญญาพฤติกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร จึงถือว่าสิ้นสุดการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

1.2.5 ขั้นตอนการสรุปและประเมินผล

ปัญหาความรุนแรงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนเปิยน้อยศึกษาในอดีตมีปัญหาในเรื่องความขัดแย้ง การใช้ความรุนแรง เช่น การทะเลาะวิวาท การชกต่อย โดยเฉพาะการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจาก การไม่ชอบหน้ากัน การเสียดสีกันด้วยคำพูด การดูถูกดูแคลน การปะทะกันด้วยคารม การเยาะเย้ย การเรียกร้องต่อเพศตรงข้าม การแย่งแฟน คักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งนักเรียนมีการรวมกลุ่มกับวัยรุ่นคนอื่น ๆ ก่อเหตุทะเลาะวิวาทขณะมีมหรสพ ซึ่งในบางครั้งลุกลามมาทะเลาะกันในโรงเรียน ซึ่งมีสถิติเกิดขึ้นบ่อยครั้ง แต่ในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวเริ่มลดลง เนื่องจากสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญ และได้หามาตรการในหาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้รูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางมาใช้ในการแก้ปัญหาและลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา นักเรียนคู่กรณีที่เคยทะเลาะวิวาทกัน เมื่อผ่านกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางแล้ว ทั้งสองก็ให้อภัยซึ่งกันและกัน หันมาเป็นเพื่อนกันช่วยเหลือกัน และให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่หวนกลับมาทะเลาะกันอีก นอกจากนี้ในส่วน of นักเรียนผู้ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางได้สรุปและประเมินผลการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่ได้กระทำไปแล้ว สรุปมีความถูกต้องและยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่ายหรือไม่อย่างไร โดยได้ให้ความเป็นธรรมหรือไม่และควรมีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า บริเวณที่นักเรียนถูกกระทำจนทำให้ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดคือห้องเรียน ดังนั้น ครูควรควบคุมดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดในระหว่างอยู่ในห้องเรียน
- 2) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า นักเรียนถูกใช้ความรุนแรงทางด้านร่างกายมากที่สุด ดังนั้น ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายโดยให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ใช้ความรุนแรงกับนักเรียน
- 3) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า สาเหตุที่นักเรียนถูกทำร้ายจิตใจ เนื่องจากจากถูกรังแก อายุน้อยกว่า ใช้คำหยาบในการสนทนา และเกิดเหตุการณ์เข้าใจผิด เวลาช่วงหลังเลิกเรียนและตอนเช้าก่อนเข้าเรียน ดังนั้น ครูควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดแม้ว่าจะไม่อยู่ในเวลาเรียน และครูควรที่จะเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่มีความรุนแรง ให้คำแนะนำทันทีเมื่อเห็นนักเรียนทำพฤติกรรมทำร้ายจิตใจ
- 4) จากข้อค้นพบทางการวิจัย พบว่า นักเรียนบางส่วนถูกละเลยทอดทิ้ง ดังนั้น ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรช่วยเหลือเรื่องอาหารกลางวัน อุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียนและทุนการศึกษาสำหรับเด็กเรียนดี

5) แนวทางในการลดความรุนแรง คือ ครูที่ปรึกษาและครูผู้สอน มีความรู้และตระหนักในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียน สามารถนำวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางไปใช้ไกล่เกลี่ยเมื่อมีสถานการณ์พิพาทเกิดขึ้นในชั้นเรียนได้

6) นักเรียนกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนกลุ่มเดิม ดังนั้น ครูที่ปรึกษาหรือครูฝ่ายปกครอง ควรมีการกำกับติดตามนักเรียนที่มีประวัติและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้นักเรียนทำร้ายร่างกายผู้อื่นอีก

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษาของโรงเรียนเปื่อยน้อยศึกษาเพียงโรงเรียนเดียว ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน

2) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนโดยการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ดังนั้นควรมีการวิจัย ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางการลดความรุนแรงโดยใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

3) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษา เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามตามความรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้น ควรนำงานวิจัยนี้ไปพัฒนาต่อโดยทำเป็นวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อหาแนวทางในการลดความรุนแรงในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ควรทำการวิจัยแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา เฉพาะด้านเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาแบบเจาะจงได้ตรงประเด็น เช่น ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลยทอดทิ้ง ความรุนแรงทางด้านอารมณ์ ความรุนแรงทางด้านสังคม และความรุนแรงทางด้านสติปัญญา เป็นต้น

5) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษาของโรงเรียนเปื่อยน้อยศึกษา ทำให้เห็นสภาพปัญหาและแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนเฉพาะจุด ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาในภาพที่กว้างขึ้น